

*which are used by the author induce to an exit out of limits of the mechanical, intermediary translation, on space of common cultural. Research of heritage of the artist needs and to be carried out further in the light of his aesthetic and philosophical and cultural and art representations.*

*Key words: translation, rehash, literalism, culturological interrelation, creative interpretation.*

**ВИТАЛИЙ ПЕРЕЯСЛОВ**

г. Харьков

### **ПЕРЕВОДЧЕСКИЕ ПРИНЦИПЫ ВАСИЛИЯ МЫСЫКА**

*Статья посвящена исследованию переводческих принципов В. А. Мысыка как ключа к пониманию его творческого феномена. На основе переводных произведений, интервью, литературно-критических статей художника исследованы особенности его эстетико-философского и культурно-художественного отношения к поэтическому переводу. Отдельная и доминантная роль отведена определению отношения автора к буквализму, избыточному присутствию личности переводчика в произведении, легкомысленности и стагнации в творческой деятельности. Изыскание засвидетельствовало, что переводческие принципы В. Мысыка являются актуальными и ценными, а оригинальные образы и идеи, используемые автором, побуждают к выходу за пределы машинального, посреднического перевода, на пространство общекультурного. Исследование наследия художника следует и в дальнейшем осуществлять в свете его эстетико-философских и культурно-художественных представлений.*

*Ключевые слова: перевод, перепев, буквализм, культурологическая взаимосвязь, творческая интерпретация.*

Стаття надійшла до редколегії 06.03.2016

УДК 821.161.2-1

**ОКСАНА ПИСАРЕВСЬКА**

м. Харків

pisarevskaya\_ks@mail.ru

### **ВПЛИВ ТВОРЧОГО СЕРЕДОВИЩА НА ПОЕТИКУ АНАТОЛІЯ ПЕРЕРВИ**

*Стаття присвячена дослідженню творчого середовища, що вплинуло на становлення відомого Слобожанського поета Анатолія Перерви. Особисте знайомство з митцями та їх творчістю формувало художній смак поета, впливало на його світогляд, вимальовувало його художню концепцію. Спілкування з творчим оточенням знайшло відображення і в творчості самого А. Перерви: майже в кожній збірці поета можна знайти присвяти, епіграми й пародії, пов'язані з його друзями, які є представниками літератури й мистецтва. У цю своєрідну референтну групу входять не тільки сучасники А. Перерви, але й поети, письменники й художники минулого.*

*Ключові слова: джерело натхнення, епіграма, лірика, особистість, поетика, творче оточення.*

А. Перерва (нар. 1949 р.) – харківський поет, автор сатиричних і гумористичних творів (поезій), пародій, а також публіцист, журналіст, перекладач. Ще в 1979 році, за рекомендаціями Василя Мисика та Миколи Шаповала, А. Перерву було прийнято до Національної спілки письменників України. У 1979–1994 роках поет працював на посаді відповідального секретаря Харківської письменницької організації. А. Перерва також був заступником директора

з наукової роботи Харківського літературного музею (з 1994 р), головою правління громадського благодійного фонду національно-культурних ініціатив імені Гната Хоткевича (з 1995 р). А. Перерва мав можливість особисто познайомитися з багатьма сучасними письменниками, діячами науки й мистецтва. Виставки та освітні програми Літературного музею сприяли ще глибшому знайомству письменника з художньою літературою, історією

літератури на Слобожанщині, із сучасною літературною теорією. Особисте знайомство з митцями та їхньою творчістю формувало художній смак поета, впливало на його світогляд, увиразнювало його художню концепцію. Більше того, спілкування з творчими людьми знайшло відображення і в творчості А. Перерви. Принаймні майже в кожній збірці поета можна знайти присвяти, епіграми й пародії, які він адресує своїм друзям і колегам. Видана у 2003 році книга пародій та епіграм «Полювання без ліцензії» [8] іще раз підкреслила важливість творчого середовища для А. Перерви.

Різні митці черпають творчу наснагу з різних джерел. Джерел натхнення безліч: природа, мистецтво (література, живопис, скульптура, музика, театр, кіно), спорт, сім'я, творчі та успішні люди, спогади тощо. Від оточення людини залежить і її духовний розвиток. Згадаймо для прикладу В. Катаєва та його книжку «Алмазний мій вінець» (1978), яку вважають автобіографічною. Письменник подає тут улюблені вірші поетів, які живуть в його підсвідомості, як вираз його внутрішнього світу, і тим самим відкриває читачеві таємний світ дружби, якою вони його обдарували й збагатили. Саме взаємовідносини поета з його оточенням дозволяють більше дізнатися про автора як особистість.

У А. Перерви людський фактор – одне з найважливіших творчих джерел, оскільки люди або предмети їхньої діяльності присутні в його поезії в кожній збірці. Недарма його поезія рясніє численними іменами відомих людей. У проаналізованих нами восьми збірках ми нарахували 65 імен, які з'являються у присвятах, епіграмах, пародіях. Слід зазначити, що питання впливу творчого середовища на поезику А. Перерви ще не було предметом спеціального наукового дослідження. Цієї теми побіжно торкнулася тільки Л. Логвиненко в статті «Я довго йшов до себе як до поета» [2, 3]. Тим часом вплив екстралінгвістичних факторів на становлення творчої особистості, її світобачення в багатьох випадках є визначальним ще й тому, що між творчими людьми існує незримий зв'язок, який є важливим для представників різних видів творчої діяльності. Розуміння внутрішнього змісту такого зв'язку в сукупності зі знанням екстралінгвістичних факторів сприяє кращому усвідомленню

ідейно-естетичного змісту твору й розумінню художніх особливостей творчості поета, тобто його поезики.

Отже, мета нашої роботи – визначити коло людей і видів мистецтва, які вплинули на творчість А. Перерви та на формування світогляду митця. Досягнення цієї мети передбачає розв'язання таких завдань:

- провести аналіз збірок поезії А. Перерви, окреслити коло людей і видів мистецтва, які вплинули на художнє самовираження поета;
- визначити, для яких жанрів поезії А. Перерви зв'язок із людським фактором є найбільш важливим;
- проаналізувати поезії, пов'язані із впливом його сім'ї на художнє осмислення життєвих колізій.

У кожній своїй збірці митець згадує тих людей, які його надихають. У інтерв'ю з Л. Логвиненко на питання, чия підтримка серед письменників була для нього найдорожчою, поет відповів: «Коли вийшли мої перші книжки, я отримав листа від Олеса Гончара. Він писав, що Слобожанщина – це його юність, замислений край Сергія Васильківського. Але йому здавалося, що на Слобожанщині вже ніколи не буде української поезії. Якою важливою для мене була його подяка за «придінцеві гарячі чебреці» [2, 3]. Словом, А. Перерва щиро захоплюється творами людей, з якими відчуває духовний зв'язок. З деякими митець знайомий особисто і має дружні стосунки. Поет неодноразово згадує в інтерв'ю про важливість в його житті їхнього творчого доробку – картин, пісень, рушників, філософських ідей. Інші люди (включаючи його неньку й інших членів родини) змогли вплинути на поета як мудрі наставники, підтримуючи його творчу натуру. І слова подяки на їхню адресу звучать у віршах-присвятах, які містяться в багатьох його збірках. Тим часом творчість досить великої групи авторів стала джерелом для написання пародій, епіграм, гумористичних віршів і паліндромів.

Розглянемо основні поетичні збірники автора, в яких присутні образи конкретних людей.

У першій збірці «Живіть, жита» (1978) [4] знаходимо вірші, присвячені його наставникові – поету, блискучому перекладачеві західноєвропейської та східної поезії Василю Мисіку

(«Політ»), а також народному поету Киргизстану Суюнбаю Єралієву («Над Дінцем»). У 1981 році виходить друга збірка поета «Голоси криниць» [3], де зустрічаємо присвяти сучасній українській поетесі Людмилі Таран («Вербівка»), видатному художникові Сергію Васильківському («Від посвисту синиць»), а також поету Ігорю Муратову («Птахи Ігоря Муратова»). У цьому ж збірнику в циклі «До серця гілку прихилю...» А. Перерва також переклав вірші: білоруського поета й перекладача Казимира Камейші («Зустріч»), народного поета Таджикистану Рахмата Назрі («Чаша води»), білоруської письменниці Раїси Боровикової («Неждані гості»).

У збірці «Серед білого дня» (1984) [9] зустрічаємо твори, присвячені українському поетові Павлові Усенку («КСМ»), російському поету-футуристу Володимирові Маяковському («Маяковський»). Крім того, у циклі «Слобожанські портрети» є вірші, присвячені українській оперній співачці Оксані Петрусенко («Балаклія пісенна»), поету й публіцисту Миколі Шаповалу («Березневий сніг»).

У 1989 році виходить збірка поезій А. Перерви «На зламі літа» [5], в якій з'являються нові присвяти російському поету, прозаїку, перекладачу Борису Пастернаку («Прем'єра»), українській письменниці Ліні Костенко («Левада»), українському поету, прозаїку, перекладачу, літературознавцю Богдану-Ігорю Антоничу («Місяць народження») (за епіграф до цього вірша А. Перерва візьме рядки з твору Ігоря Муратова «Юності fatamorgana...»), вірш-присвята художниці Ніні Вербук («Вечірній етюд») та Сергію Васильківському («Сергій Васильківський»). Згадує поет і Олександра Довженка, називаючи один з віршів («Довженко»), слобожанського поета В. Бойка («Обрис непевний нашого дому»). Є тут також поезія, написана під впливом споглядання картини Сергія Васильківського («Гребля Квітки-Основ'яненка»).

У збірці «Чистий четвер» [10], яка вийшла рівно через десять років після появи збірки «На зламі літа», з'являється новий розділ, якого не було в попередніх збірках, – пародії «Місце для блукань». Поет пише пародії на українського поета Петра Василенка («Пошук в кількох площинах») (за епіграф взяті слова зі збірки «Хрещатий барвінок»), поетесу Ірину

Мироненко («Місце для блукань»), поета, публіциста, перекладача, літературознавця Анатолія Бортняка («Любов не путівка») (за основу поет візьме вірш зі збірки «Журавель у небі»), поета й журналіста В'ячеслава Романовського («Жага»). Саме в цій збірці бачимо вірші, в яких є пародії одразу на декількох українських поетів: Бориса Олійника й Віктора Бойка («Спортивна математика»), Миколу Козака й Володимира Верховеня («Під корінь»). Крім того, зустрічаємо твори про українського поета, прозаїка й публіциста Степана Сапеляка («Відлуння змісту») (за епіграф поет узяв вірш зі збірки «Тривалий рваний зойк»), поета, літературознавця і критика Ростислава Мельникова («Балада Ладі») (за епіграф було взято вірш зі збірки «Полювання на оленя»), письменника, поета й перекладача Сергія Жадана, поетесу, дитячу письменницю і журналістку Ірину Жиленко («Хатне безсмертячко»), поета Володимира Верховеня («Знезвірівся») (вірш було взято зі збірки «Топитокуподзвін»), поетесу Ольгу Тараненко («Складність простоти») (вірш узято зі збірки «Простий сюжет»), українську поетесу Ніну Супруненко («З вогню та в полум'я»), відомого письменника, героя України Юрія Мушкетика («В голос про враже колесо») (зі збірки «Чорний вершник»), Івана Мироненка («Освідчення Києву») (за основу було взято вірш зі збірки «Звенидень»), поетесу Наталку Матюх («В скрипичному ключі...»), поета, критика, перекладача Олексія Ковалевського («Зимівник січовика») (зі збірки «Сніг на Спаса»), поета Івана Перепеляка («Гарячі жнива») (вірші взято зі збірки «Неопалима купина»), поета й громадського діяча Володимира Родіонова («Дай, Боже...») (вірші взято зі збірки «Осокорова осінь»), поетесу Ніну Гнатюк («Душа кричить») (вірші взято зі збірки «Поки люблю і вірю»).

Не менш цікавою є збірка А. Перерви «Полювання без ліцензії» (2003) [8], яка містить 49 пародій та епіграм. Оскільки до збірки також входять вірші, написані в попередні роки, ми перерахуємо тут лише нові. За епіграф до своїх віршів поет бере роботи таких відомих митців: українського поета, перекладача, есеїста й політичного діяча Володимира Цибулька, назвавши вірш («Втома питань – 99»), українського поета, драматурга,

літературознавця, арт-критика Ігоря Бондаря-Терещенка («Оп - Па») (друга його назва «Пісняк на вечірці у Лялі»), поета В'ячеслава Романовського («Жага»), поета Віталія Березінського («Намітки для нащадка»), поета, прозаїка, гумориста Миколу Возіянова («Добра книга, або мука не мука»), Сергія Жадана («Попри присмак причетності»), Володимира Родіонова («Ліричне відітхання»), поета Володимира Стального («Хай буде гречка!») та інші.

У збірці «Невимовне» (2007) [7] Анатолій Перерва один із розділів назвав «Товариство». У ньому він згадує українського історика, філософа та громадського діяча, ректора Харківського університету (1905–1910), академіка Української Академії Наук (з 1919 р.) Дмитра Багалія (вірш «Дмитро Багалій»), українського поета й перекладача Володимира Забаштанського («Сльозою золотою»), вченого Петра Черемського («Петрові Батоги»), свою вчительку Поліну Коновал («Урок»; згодом цей вірш поет включатиме майже в усі свої збірки), бандуриста, поета, художника, священика Миколу Сарму-Соколовського («Брама»), письменника Анатолія Мироненка («Небесна ясність»; зазначимо, що в 2013 році А. Перерва випустив збірку під назвою «Небесна ясність»), кераміста і графіка Петра Мося («Схрони»), Тамару Лисенко – рушникову берегиню («Хрестиком і гладдю»), українського письменника, історика, бандуриста, композитора, мистецтвознавця, етнографа, педагога, театрального і громадського діяча Гната Хоткевича. Останньому, Анатолій Перерва присвятив у цій збірці два вірші. За епіграф до першого він узяв рядки Василя Симоненка: «На цвинтарі розстріляних ілюзій / Уже немає місця для могил», а другий вірш – «Карпатські малюнки Гната Хоткевича». Окрім вищезазначених, зустрічаємо присвяти художнику Володимиру Дзюбенку («Золотий запас»), лірику В'ячеславу Романовському («Соловейко»), видатному харківському поетові Борису Чичибабіну («Поет і час»). За епіграф до всієї збірки А. Перерва візьме слова Григорія Сковороди: «Все те не наше, що нас покидає». Слід зазначити, що А. Перерва зробив переклад сучасною українською мовою слів Сковороди з діалогу «Бесіда, нареченная Двое».

У найновішій збірці поета «Небесна ясність» (2013) [6] є навіть цикл поезій, присвячених рідній неньці. Він має назву «Ми всі зросли

із маминих безсонь». Зрештою, кожна зі згаданих збірок містить вірші присвячені матері, що свідчить про особливу роль неньки в житті А. Перерви. Не менш актуальними для цієї збірки митця залишилися й присвяти людям, яких він любить і поважає: українському поету Леоніду Талалаю («Додому»), поету, прозаїку, драматургу Аркадію Філатову («Хоч собор став базаром»), письменнику Віталію Холоду («Допоки живі...»), кобзарю, композитору, письменнику й журналісту Миколі Литвину («Коло»). У цій збірці А. Перерва також використовує вірші й картини інших поетів та художників, зокрема Ірини Євси, Ніко Стоянова, Раїси Боровикової.

Між іншим, проаналізувавши вісім збірок поезій А. Перерви, бачимо, що поет згадує лише дві професії – хлібороба й учителя. У цій збірці поет знову присвячує вірші людям, про яких він уже згадував у попередніх збірках. Це свідчить про їхню особливу роль у формуванні художнього й поетичного смаку письменника.

З кожною новою збіркою кількість присвят збільшується, про що свідчать результати нашого дослідження. У першій збірці («Живіть, жита») є дві поезії-присвяти, у другій («Голоси криниць») – п'ять, у третій («Серед білого дня») – 5, у четвертій («На зламі літа») – 9, у п'ятій («Чистий четвер») – 22, а збірка 2003 року «Полювання без ліцензії» повністю присвячена пародіям та епіграмам, кількість яких сягає 80. Усього налічуємо 123 вірші, в яких поет згадує 65 осіб. Наявність такої кількості присвят різним людям свідчить, з одного боку, про важливість оточення поета як джерела натхнення, а з іншого – дає цікавий матеріал для кращого розуміння його як письменника.

Особливу роль у становленні поета відіграла його родина, зокрема його мати Феня Василівна, яка була вчителькою молодших класів у Вербівській середній школі. Поет неодноразово згадував у своїх інтерв'ю, що саме мама була завжди тією людиною, яка підтримувала та допомагала в усіх справах, прищеплювала любов до народної творчості, яка потім буде в основі його поезії. Завдяки матері в Анатолія Перерви особливе ставлення не тільки до народних традицій, фольклору, а й до природи. Підтвердженням цього є одна із заповідей у поезії «Криниці»: «Не каламутити криниць / Нас матері з дитинства вчили» [4, 28].

Як приклад впливу сім'ї на творчість поета наведемо аналіз двох віршів: «Правдива казка» [7, 115] і «Коли в собі важку відчуєш втому...» [7, 111], які присвячені родині.

У вірші «Правдива казка» показана конфліктна ситуація, дисгармонія в сімейних взаємовідносинах батьків, яка стала поштовхом до її художнього осмислення. У самій назві вірша «Правдива казка» закладена антитеза в сприйнятті дійсності: є щось казкове, фантастичне й реальне, жорстокість навколишнього світу. У вірші цікавим чином поєднуються дві реальності й два погляди на життя – дитячий і дорослий.

У творі тричі рефреном звучить рядок з дитячої казочки (лічилки, пісеньки) «Котилася торба з високого горба...». Дійові особи цієї недитячої казочки: батько, мати, син. А. Перерва у цьому вірші показує реальну життєву історію – батько пішов із сім'ї, перестав допомагати дітям – сприйняття дитиною цього факту. Проведемо аналіз на рівні тематичних полів.

Батько: Окраєць від зайця / Від тата – нема ... / Він з тої гори не спускався до вас. / О ні, він сім'ї не цурався – / Було, навіть дав тобі в пазуху груш! / Але вже до хати не входив ні разу [7, 115].

Можна сказати, що сприйняття батька позбавлене негативних емоцій, поетові запам'яталися з дитинства тільки окремі епізоди.

Мати: Для матері вашої, / ні, не вдови ще, / Привозили учні вугілля щораз. / А мати вже сиві [7, 115–116].

Тут також відсутнє емоційне забарвлення, приводяться тільки факти з її життя. Негативна емоція пов'язана з батьком створюється за рахунок факту: не батько допомагав привозити вугілля матері, а учні.

Син: Ти батька – / в уяві – / міцніш обіймав. / І батьку вже пізно сказати спасибі / За груші для сина малого. / За все [7, 115–116].

У спогадах присутня й сумна мелодія: обіймав батька тільки «в уяві». В. Кон відзначає, що «дефіцит батьківського тепла позбавляє дитину необхідної їй упевненості й почуття безпеки, сприяючи зародженню особливої емоційної тривожності – «страху відокремлення», яка може зберігатися протягом усього життя» [1, 167]. Слід зазначити, що в житті самого А. Перерви відсутність батька, на щастя, на значну міру заповнювалася душевним

теплом з боку рідних: «І дід Василь, як сивий Саваоф, / Моє дитинство гладить по голівці».

Рефрен «Котилася торба з високого горба» є найважливішим елементом композиційної структури всього вірша. Нам видається, що цей казковий зачин містить значний сенс («казка – це містика, та в ній є натяк...»), як це завжди буває в казках. «Котилася торба» – це доля людини, яка їй призначена («з високого горба»). А що там, у тій торбі – кожному своє, тільки з часом людина розуміє, який урок приготувала їй доля. Ліричному герою потрібно пройти випробування: жити без батька й навчитися прощати, знаходити взаєморозуміння.

Вірш можна поділити на три частини – три епізоди з життя ліричного героя. Уже в першому рядку бачимо конфлікт поколінь:

«Котилася торба з високого горба...»

Її ти в дитинстві колись перейняв.

Тепер в твого сина до казки погорда –

Хіба вона вам, городянам, рідня? [7, 115].

У другій частині «А що в тій торбині?» У цих рядках поданий уже сам сімейний конфлікт і його сприйняття, сповнене образою й жалем.

Третій елемент композиції також починаються словами «Котилася торба...», – це ще й символ поточного часу («А човен пливе»). І приходиться усвідомлення нікчемності наших конфліктів порівняно з вічністю, і настає час запізнілих прозрінь, але «батьку вже пізно сказати спасибі».

Дитина не завжди може зрозуміти причини «дорослих» конфліктів. Колись син зрозуміє і пробачить батька. Можливо, і ліричний герой пробачить свого сина (див. перший рядок), який зараз не поділяє його поглядів: «Тепер в твого сина до казки погорда».

Розгляньмо детальніше інший вірш, який поет також присвятив своїй родині: «Коли в собі важку відчуєш втому...» [7, 111]. У цьому вірші виділяємо три тематичних поля: «важкий час», «рятівники, захисники в житті людини», «моральні роздуми», – які й складають основу композиції вірша.

«Важкий час» – Коли в собі важку відчуєш втому, / Урветься віри ниточка тонка. / Коли вразливу душу раптом стисне. / Неначе в лещата, непояснимий страх. / Коли болить тобі хвилина кожна / Під невідступним тиском самоти [7, 111].

«Рятівники, захисники в житті людини» – Тебе врятує тільки лист із дому – / Його писала мамина рука. / Тоді до тебе прийдуть, як в дитинстві, / І стануть поруч брат або сестра. / Із небуття тебе вернуть спроможна / Лише кохана, якщо кохаєш ти [7, 111].

З вірша випливає, що сім'я в поета на першому місці. Рятівники – це мама, брат, сестра, кохана. Батька зі зрозумілих причин він не згадує.

«Моральні роздуми» – В життєві шторм всі ми прагнем тверді; / Тоді чому ж без відчуття вини / До найрідніших ми немилосердні, / Хоча дарують крила нам – вони? [7, 111].

Як бачимо, тема милосердя, готовність допомогти людині й пробачити її з'являється знову. Відчувається християнський заклик: умій прощати й каятися, щоб знайти життєву стійкість. І особливо важливою є ця заповідь для сімейних взаємовідносин.

Отже, можемо зробити деякі висновки щодо впливу оточення на поезику А. Перерви, а також щодо джерел його творчості. У результаті аналізу ми виявили 65 осіб людей, близьких поетові за духом людей. У список увійшли: поети, письменники, драматурги, публіцисти, журналісти, співаки, художники, режисери, перекладачі, філософи, педагоги, літературознавці, члени сім'ї, релігійні, політичні та громадські діячі з України, Білорусії, Росії, Таджикистану, Киргизії. Основними видами мистецтва, які найчастіше служать дже-

релом натхнення для А. Перерви, є такі: література, музика (пісня), живопис, декоративно-прикладне мистецтво. Образи конкретних людей найбільш повно виражені в таких жанрах: присвяти, пародії, епіграми, ліричні замальовки. Окремо слід відзначити вплив сім'ї А. Перерви на формування поета як особистості.

Перспективою подальшого дослідження у цьому напрямку залишається детальний аналіз згаданих нами поезій під оглядом з'ясування моральних ідеалів, цінностей, філософських ідей, тобто всього спектру проблем, пов'язаних з феноменом людини в поезії А. Перерви.

### Список використаних джерел

1. Кон И. Многоликое одиночество / И. Кон // Популярная психология: Хрестоматия : учеб. пособие для студентов пединститутів / сост. В. В. Мироненко. — М. : Просвещение, 1990. — 399 с.
2. Логвиненко Л. Я довго йшов до себе як до поета / Л. Логвиненко // Слобідський край. — 1999. — № 41. — С. 3.
3. Перерва А. Голоси криниць / А. Перерва. — Харків : Прапор, 1981. — 51 с.
4. Перерва А. Живіть, жита / А. Перерва. — Харків : Прапор, 1978. — 63 с.
5. Перерва А. На зламі літа : лірика / А. Перерва. — Харків : Прапор, 1987. — 86 с.
6. Перерва А. Небесна ясність / А. Перерва. — Харків : Майдан, 2013. — 164 с.
7. Перерва А. Невимовне : лірика / А. Перерва. — Харків : Галас, 2003. — 88 с.
8. Перерва А. Полювання без ліцензії / А. Перерва. — Харків : Майдан, 2009. — 232 с.
9. Перерва А. Серед білого дня / А. Перерва. — К. : Радянський письменник, 1984. — 103 с.
10. Перерва А. Чистий Четвер / А. Перерва. — Балаклія : Серп і Молот, 1999. — 136 с.

**OKSANA PISAREVSKAYA**  
Kharkiv

### THE INFLUENCE OF THE CREATIVE ENVIRONMENT IN THE POETRY OF ANATOLY PERERVA

*The article investigates the creative environment that influenced the formation of the Slobozhansky famous poet Anatoly Pererva. Personal acquaintance with artists and their creativity formed the artistic taste of the poet, influenced his outlook, expressed his artistic concept. Someone with a creative environment was reflected in the works of A. Pererva: almost every poet's collection can be found dedications, epigrams and parodies related to his friends, who are representatives of literature and art. In this kind of reference group includes not only contemporaries A. Pererva, but also poets, writers and artists of the past.*

*Key words: inspiration, epigram, lyrics, personality, poetics, creative environment.*

**ОКСАНА ПИСАРЕВСКАЯ**  
г. Харьков

### ВЛИЯНИЕ ТВОРЧЕСКОЙ СРЕДЫ НА ПОЭТИКУ АНАТОЛИЯ ПЕРЕРВЫ

*Статья посвящена исследованию творческой среды, повлиявшей на становление известного слобожанского поэта Анатолия Перервы. Личное знакомство с художниками и их творчеством формировало художественный вкус поэта, влияло на его мировоззрение, рисовало его художественную*

*концепцію. Общенье с творческим окружением нашло отражение и в творчестве самого А. Перервы: почти в каждом сборнике поэта можно найти посвящения, эпиграммы и пародии, связанные с его друзьями-деятелями литературы и искусства. В эту своеобразную референтную группу входят не только современники А. Перервы, но и поэты, писатели и художники прошлого.*

*Ключевые слова: источник вдохновения, эпиграмма, лирика, личность, поэтика, творческое окружение.*

Стаття надійшла до редколегії 11.03.2016

УДК 82.091

**СВІТЛАНА ПІДОПРИГОРА**

svitp@ukr.net

## **ПОТВОРНО-ПРЕКРАСНЕ «ТІЛО» ВІЙНИ У ЗБІРЦІ ПРОЗОВИХ МІНІАТЮР «ЛІТО-АТО» ОЛАФА КЛЕМЕНСЕНА**

*У статті розглядається специфіка авторського моделювання «тіла» війни у збірці прозових мініатюр «Літо-АТО» Олафа Клеменсена (Олександр Клименко). З'ясовано, що письменник вдається до сюрреалістичної поетики, вибудовує фольклорно-міфологічну модель світу та подає топос війни крізь філософсько-антропологічну категорію спотвореної або / і деформованої тілесності. Вимір тілесності у творі корелюється із феноменологічною думкою, що надає тілові значимості поряд із феноменами мови, комунікації, влади. Зображення та відчуття зміненого війною тіла (скаліченого, змученого, мертвого, деформованого) людини, природи, техніки складають ненормативне «тіло» війни. Персоніфікація природи та техніки, перетікання одного явища, стану в інший, використання принципу зменшення-збільшення тіла має активувати давні пласти колективного підсвідомого, зілжити від постійного переживання «смерті» тіла.*

*Ключові слова: фольклорно-міфологічна модель світу, сюрреалізм, феноменологія тілесності, антропологія.*

Людське тіло в парадигмі війни – тіло понівечене, змучене, мертве, потворне, але й прекрасне, навіть «сакральне», саме воно привертає увагу письменників, які намагаються осмислити трагедію війни. Тема людини й війни набуває особливої актуальності зараз, коли людство постало перед загрозою III Світової війни, стає наболілою і в сучасній українській белетристиці. Письменники різних стилевих уподобань (Г. Вдовиченко, С. Жадан, Ю. Іздрик, Ірена Карпа, Є. Положій, С. Талан) намагаються творчо осмислити події, що відбуваються на Донбасі, у зоні проведення АТО, показати трагедію людини, деформацію категорії людського в добу воєнного лихоліття.

Дебютна збірка прозових мініатюр «Літо-АТО» (2015) художника, поета, активного організатора літературних акцій Олафа Клеменсена (Олександр Клименко) вирізняється на

тлі художніх спроб інших авторів. Тут немає любовного трикутника, детективної складової, кривавих батальних сцен, точного історичного фактажу. Автор моделює картини, події твору в сюрреалістичній поетиці, наповнює текст несподіваними асоціативними рядами, метафоричністю, філософічністю; творить «поезію», «яку залили у форму для оповідань», яку можна «починати і закінчувати з будь-якого моменту» (О. Максименко). Олаф Клеменсен створює синкретичний текст, який потребує афектованого читання.

Збірка складається із двох розділів, кожна з яких своєю чергою поділяється на кілька підрозділів, що пов'язуються між собою за календарним принципом. Частина перша «Туман, дощ, сонце, та інші стихії» містить розділи «Осіньзима», «Майдан», «Весна». Частина друга «Літо-АТО» складається із розділів